

Hoe Roman Abramovich alsnog geen Europeaan kan worden

Date : 14 maart 2022

In Portugal is de rabbijn van Porto Daniel Litvak aangehouden. Tegen de man werd een onderzoek geopend naar “actieve corruptie, valsheid in geschrifte, witwassen van geld dan wel belastingfraude”. Inzet vormt het paspoort dat Portugal vorig jaar uitreikte aan [Roman Abramovich](#) en waarmee de Russische oligarch meteen officieel Europeaan werd. De Rus maakte gebruik van een wet die de nazaten van verdreven Joden het staatsburgerschap verleent. Critici stelden op dat moment al dat de wet door oligarchen wordt gebruikt om voet aan de grond te krijgen in de Europese Unie. Waar de Portugese staat dat argument toen wegduwde, wordt het nu blijkbaar wel ernstig genomen. Volgens lokale media heeft Daniel Litvak huisarrest en moest hij zijn paspoort inleveren op het moment dat hij wou afreizen naar Israël.

In 2015 installeerde Portugal een wet die Europese paspoorten verstrekt aan nazaten van de sefardische Joden die in 1497 voor de keuze gesteld werden om zich tot het christendom te bekeren of Portugal te verlaten. Zeker 76.000 mensen hebben in 2020 via deze wet een Portugees paspoort aangevraagd, van wie 23.000 hem ook hebben gekregen. Spanje heeft daarop een soortgelijke wetgeving aangenomen. Het is niet officieel bekend of Abramovich sefardische voorouders heeft; zijn familie is wel asjkenazisch, Joden afkomstig uit Midden- en Oost-Europa. Maar er zijn ook sefardische Joden die na de verdrijving in 1497 naar Oost-Europa vluchtten.

Of de band van de paspoortaanvrager met de sefardische cultuur sterk genoeg is, wordt bepaald door de Joodse gemeenschappen van Lissabon en Porto. Volgens critici heeft de Joodse gemeenschap er met name in Porto een paspoortenhandeltje van gemaakt. Negen op de tien goedgekeurde dossiers komen uit Porto. Het dossier van Abramovich werd in Porto ingeleid door Litvak. Ook een advocaat zou mee in beschuldiging zijn gesteld.

Abramovich is alvast een gekende mecenas in Porto. Naar aanleiding van een evenement bij het Holocaustmuseum in Porto, in juni 2021, werd hij geprezen als een weldoener voor de Portugees-Joodse gemeenschap. Woordvoerder Gabriel Senderowicz van de Joodse Gemeenschap van Porto zei desgevraagd aan de Nederlandse krant NRC dat het rabbinaat de aanvragen controleert aan de hand

van tal van elementen: onder meer „namen die in de familie voorkomen, de gemeenschappen en synagogen waartoe ze behoorden, begraafplaatsen, bewaarde voorwerpen, de religieuze of voedselritten en -gewoonten en de connectie van de aanvrager met de Joodse wereld in het heden”. Heeft Abramovich zijn EU-paspoort gekocht? De Russische oppositieleider Aleksej Navalny zei in december vorig jaar over de oligarch: "Het is hem eindelijk gelukt een land te vinden waar je steekpenningen kunt geven en semi-officiële en officiële betalingen kunt doen om in de EU en de NAVO te belanden – aan de andere kant van de frontlinie van Poetin, om het zo te zeggen." De tweets zijn afkomstig van het officiële Twitter-account van Navalny; de politicus zelf zit een gevangenisstraf uit in een Russische strafkolonie.

Abramovich probeerde eerder al Europa binnen te komen via het in het Verenigd Koninkrijk. Dat liep mis toen de Brits-Russische verhoudingen verslechterden na de novitsjok-vergiftiging in Salisbury, in maart 2018. Om zijn visumvrije toegang tot het VK te behouden, wendde Abramovich zich daarop tot Israël. Op grond van zijn Joodse etniciteit vroeg hij er een paspoort aan. Een maand later werd hij Israëliësch staatsburger en kon hij opnieuw visumvrij rondreizen.